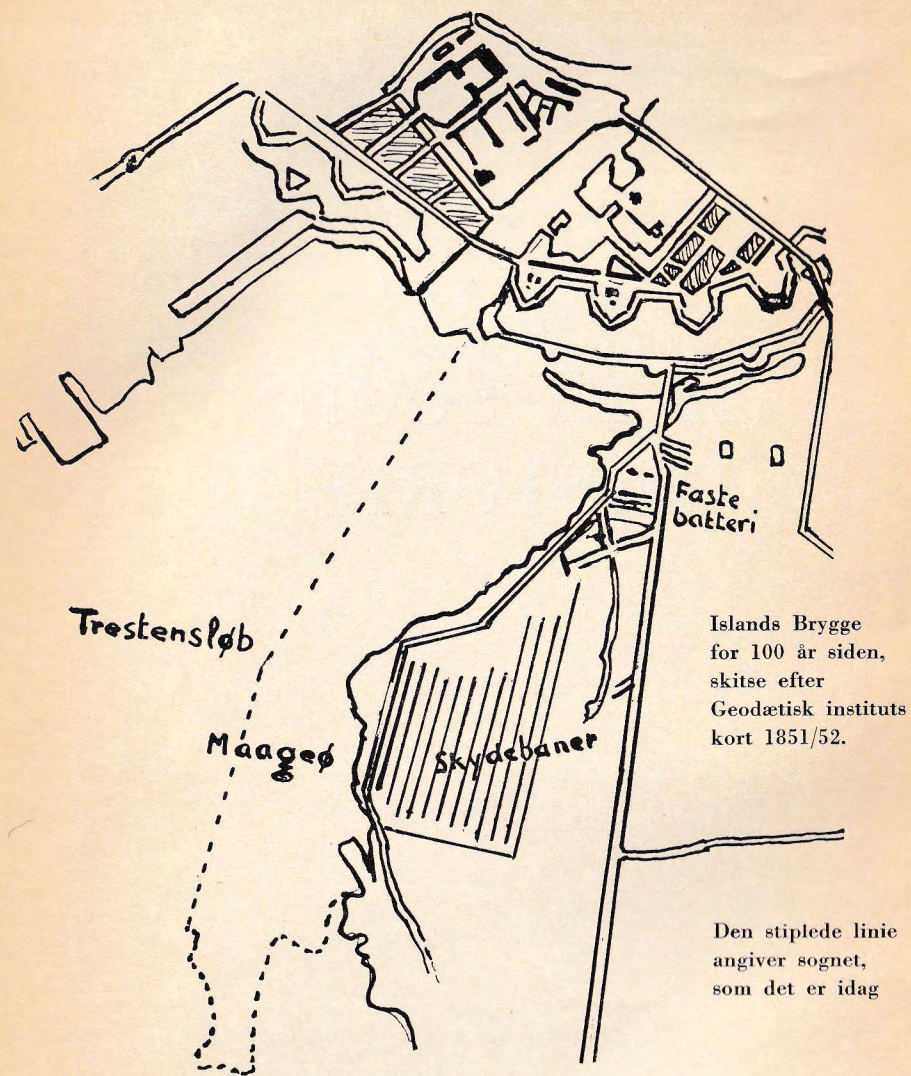

1924 - 1. søndag i advent - 1949

*Salmerne til festgudstjenesten
findes side 35*

**BLADE
AF ET SOGNS
HISTORIE**

E T S O G N B L I V E R T I L

Med få undtagelser er Danmarks 2242 kirker rejst på kirkegrunde, der i årtusinder, ja i årtusinder havde ligget rede til de stolte dage, da Valdemar'erne lod bygge kirkehus efter kirkehus ud over vort land.

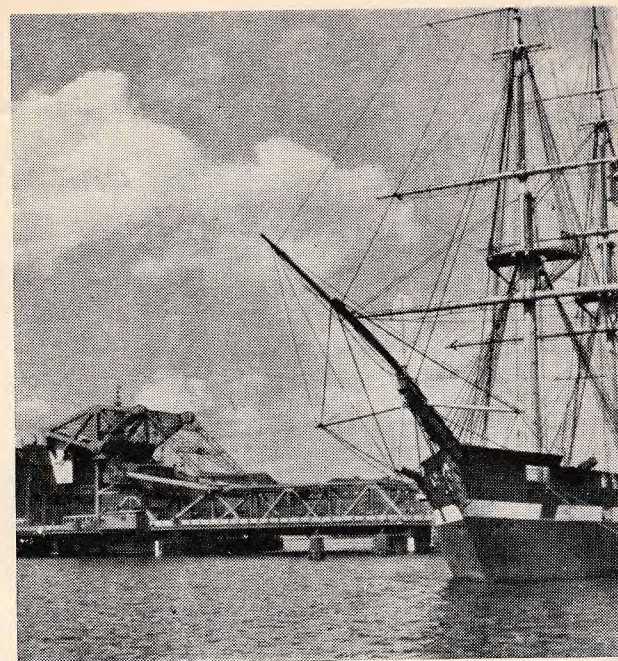
Islands Brygges sogn er en af undtagelserne. For 100 år siden eksisterede arealet Islands Brygge praktisk talt ikke. Der, hvor nu vor kirke ligger omgivet af store beboelseskarréer, var der i 1849 vand. Det gamle kort viser tydeligt, at det eneste, der fandtes af det kommende Islands Brygge, var en smal landtunge ved Faste Batteri og en smule strandbred langs den vej, der skulle blive til Artillerivej.

Der kunne heller ikke blive noget kvarter her, før forbindelsen med hovedstaden var skabt. I mange år havde der ganske vist været en Langebro. Men denne livsnerve for Bryggen var så primitiv, som tænkes kunne. Den første Langebro var fra 1686, den var dengang kun en spærrebom i havnen mellem to af fæstningens bastioner. Senere blev den udvidet så rondten, tilsynet med vagtposterne, kunne passere den. Broen var en træbro og måtte til en begyndelse selvfølgelig kun benyttes af militæret.

Senere udvidedes broen til også at kunne tage kørende trafik, og broen blev givet fri. Men selv efter den var blevet stærkt forbedret i 1851 med egetræs underbygning, var den ikke kraftigere, end når meget tunge vogne kørte over broen, så knækkede lygtepælene.

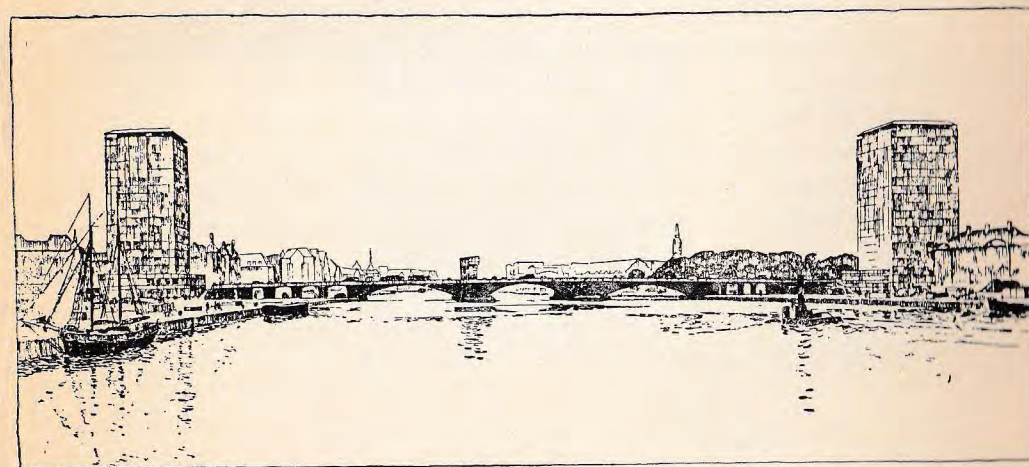
Langebros 1832

Interimsbroen 1929—19—

Chr. IX's Bro. 1903—1929

Professor Kaj Gottlobs tegning af den kommende Langebro

1899 begyndte man så at bygge en ny Langebro, den Langebro, der var forgængereren for den midlertidige bro, som vi nu har.

Broen 1899 skulle være færdig engang i løbet af 1903. Den måtte dog over hals og hoved tages i brug, da et gennemsejlsende skib ganske simpelt havde fjernet broklappen fra den gamle Langebro ved påsejling.

Allerede den 31. januar 1903 var man nødt til at lade fodgængere gå over broen, den 3. februar åbnedes den for den kørende trafik. — Vi mindes endnu det besvær, det var for os, da vi under besættelsen måtte vandre vejen over Knippelsbro.

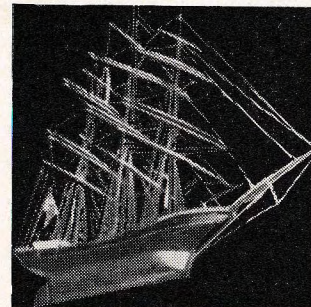
Nu var vejen åbnet for den opfyldning af terrænet, der skulle give mulighederne for bebyggelsen på Islands Brygge. Noget før århundredeskiftet var der sket en beskeden opfyldning af den yderste fæstningsgrav. Her var hærens geværfabrik opført. I år 1900 tales der i et lovforslag om „at de nordligste arealer ved Islands Brygge ville kunne benyttes til godsbanegård for en eventuel Amagerbane, samt til industrielle formål“.

Det blev imidlertid havnevæsnet og privatbanken, der kom til at råde over arealerne, da havnevæsnet i årene 1903—05 for alvor begyndte at skabe landvinding ved Islands Brygge. Havnevæsnet disponerede over de 975 meter kaj, der blev skabt, og privatbanken tog sig af de bagvedliggende arealer. Fra 1906, da de to første karréer blev byggede, rejste der sig nu år efter år den ene store beboelsesejendom efter den anden. Omkring 200 husstande slog sig i 1906 ned i ejendommene Islands Brygge 1—7 og 15—19. Folk følte sig som nybyggere, når de flyttede på Islands Brygge. Det var vanskeligt at få familier til at tage så langt bort. Skønt Bryggen kun ligger en halv snes minutter fra rådhuspladsen, fandt mange, ja finder mange den dag i dag, at det er uden for lands lov og ret. Selv Københavns borgerrepræsentation fandt det. Da man i 1899 forhandlede om den nye Langebros bredde, fandt man, „at ved 26 fods (8,3 m) bredde ville man være på den sikre side

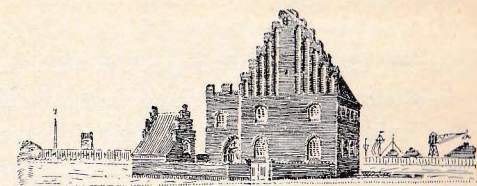
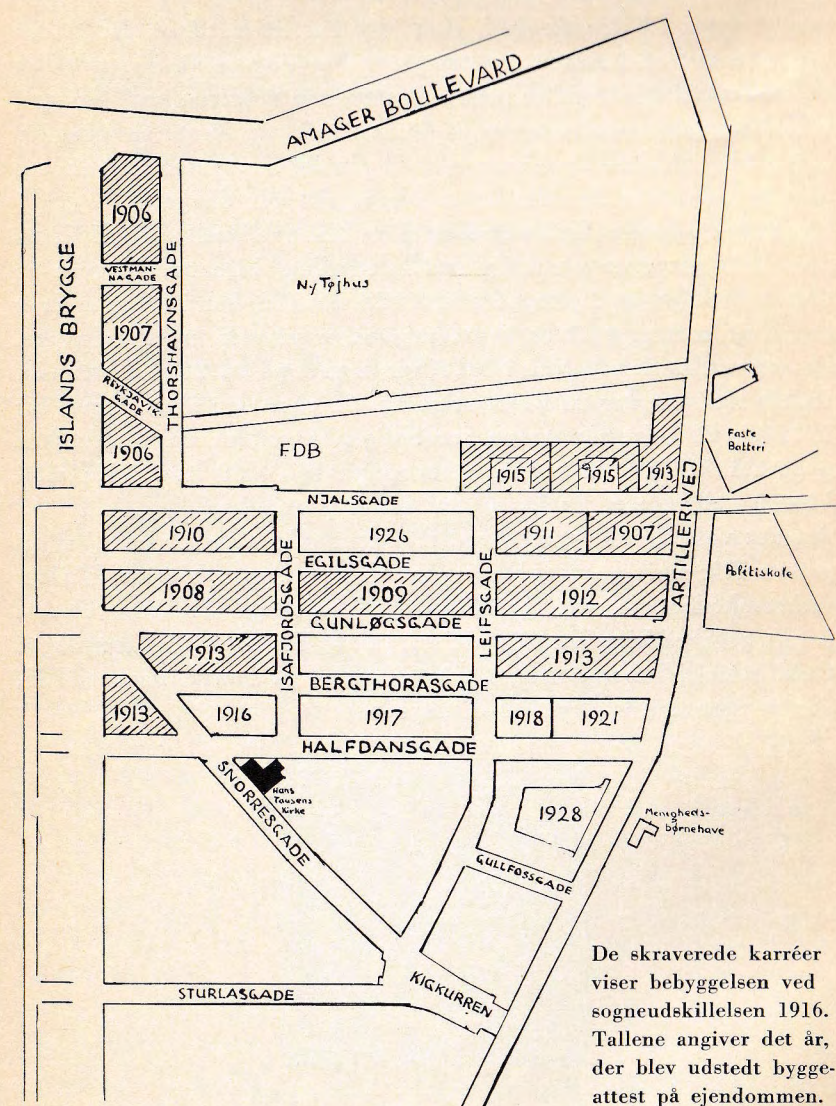
med hensyn til den færdsel, som kan forventes til en så afsides liggende del af landet som Amager“. For dog at få nogen til at komme ud til „de nygiftes paradis“, som man kaldte Islands Brygge, tilbød man de unge ægtepar, at de måtte bo de første to måneder gratis i lejligheden. De kunne også få ganske de tapeter eller farver på væggene, som de ville have. Ak ja, det var dengang.

Kvarteret voksede. Hvert år bragte en 200 nye husstande til Bryggen. 1913 giver en pludselig vældig stigning. Fire nye karréer er blevet færdige, og flyttegodset fra 684 familier har i løbet af året holdt sit indtog, godt to flytteomnibusser på alle årets hverdage. Da sogneudskillelsen kom i 1916, var sognet på ca. 2800 husstande. Indtil 1921 er der en jævn stigning. Så sker der ikke noget før 1926 og til sidst slutstenen for boligbebyggelsen, da Gullfosshus bygges i 1928. Man er nu nået op på ca. 4200 husstande med 11.467 indbyggere. En jævn stor dansk provinsby.

Arealet vokser stadig, men ved Halfdansgade standser boligbebyggelsen. Når undtages F.D.B.s kontor og lagre ligger de store fabriksvirksomheder syd for Halfdansgade. Sojakagefabrikken, Noma, trikotagefabrikker, De fire K'er, Obel, Frysehuset, Kornsiloen, Guldlisterfabrikken, Gosch, Levin, for blot at nævne nogle af de, der præger den sydlige del af sognet.

Kirkeskibet. Skænket af „Strikkekredsen“

Alerede i 1912, da man kunne se, at den stærke bebyggelse ville komme, henvendte en bryggeboer, kommunelærerinde, frk. Nanna Hansen, sig til det københavnske kirkefonds sekretær, pastor Seidelin. Det var med en bøn om, at kirkesagen måtte blive taget op på Islands Brygge, denne ret isolerede del af byen.

Samme år Store Bededag, kirkefondets gamle indsamlingsdag, stod en yngre københavnsk præst for alteret i Kapernaumskirken. Her fik han den smukke tanke, at ved kirkefondets 25 års jubilæum skulle Danmarks unge præster samle en gave til en eller anden bestemt kirke. Disse to impulser gav stødet til, at kirkesagen blev taget op på Islands Brygge.

Bryggen havde indtil da hørt til Christianskirken, men nu var dette gamle sogn vokset med de ca. 10.000 mennesker, som kirkefondet fandt den passende størrelse for et københavnsk sogn.

Sognepræsten ved Christianskirken gik ind på tanken, at sigte på en sogneudskillelse, og i 1913 blev pastor Axel Quistgaard kaldet til hjælpepræst ved Christianskirken, med den særlige opgave at virke på Islands Brygge. Den 13. april indsattes pastor Quistgaard i Christianskirken. Han havde få dage forinden udsendt det første menighedsblad til de ca. 2500 husstande, der dengang var. Menighedsbladet er nu på sin 37. årgang og er uddelt i mindst 1.500.000 eksemplarer.

I det første blad, der var bragt med fra Odense, blev der indbudt til et menighedsmøde i K.F.U.M.s lokaler i Torvegade 50. Der lystes samtidig efter medhjælpere, der ville være med til at oprette 1) et menighedssamfund 2) finde lokaler til menighedsmøder 3) finde unge kvinder og mænd til bladuddelere 4) og medhjælpere til søndagsskole. Sådan begyndte kirkens arbejde på Islands Brygge.

Enkelte af ønskerne gik hurtigt i opfyldelse. Der blev skaffet lokaler til menighedsmøder og søndagsskole. Hr. L. Svendsen, der drev den børnehaven, som kort tid efter blev overtaget af frk. Anna Poulsen, stillede lokalerne til rådighed, og her samledes i ca. 1^{1/2} år den trofaste kreds, der blev stammen i det kirkelige arbejde. Et år gik. På det første menighedsmøde i 1914, samme år hvor den første kapellan, pastor Gudmund Sort, ansattes, oplæstes og underskrevs en opfordring til kvarterets beboere om at tegne sig for bidrag til den kirkebygning, der skulle blive sognets kirke.

Den første aften tegnedes der 1000 kr. Af de 43 navne, der står under dette opråb, ser man, at nogle er flyttet bort, nogle er afgået ved døden, men en kreds af navnene fortæller om den uhyre trofasthed, der indtil dato fra enkeltes side er vist kirkens arbejde på Islands Brygge.

Det kneb øjensynligt at få enighed om, hvor kirken skulle ligge. Der har været tale om at bygge kirken som en del af en karré mod Artillerivej. Den havde også i tankerne ligget forskellige andre steder. Men den 4. maj 1914 købte man af havnevæsnet den grund, på hvilken kirken nu ligger, og om hvilken der i skødet siges, at den af Københavns havnevæsen er indvundet ved opfyldning i henhold til § 1 i lov nr. 77 af 3. april 1900.

Arkitekterne Frederik Appel og Kresten Gording havde allerede i nogen tid tumlet med den festlige opgave, som det er at skulle bygge en kirke.

I de overslag, der fremkom, beregnede man menighedshuset til at ville koste 30.000 kr., den store kirke 100.000 kr. Men den første

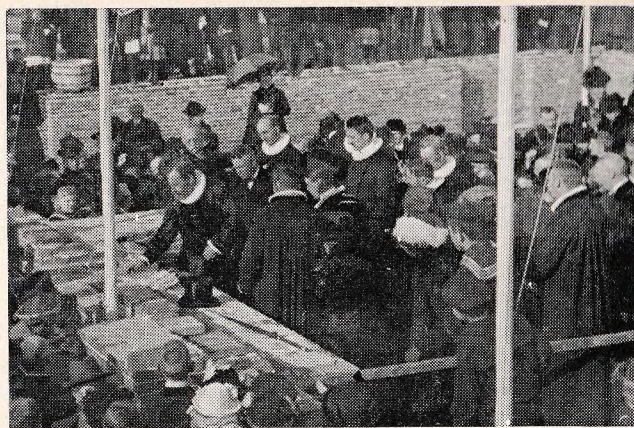
verdenskrig kom og satte her, som på så mange andre områder, sit spor også med hensyn til prisfordyrelse.

„Under de nuværende urolige forhold kan vi ikke begynde arbejdet på menighedshuset,“ erklærer en artikel af pastor Quistgaard. Gaverne begyndte alligevel at komme til menighedshuset med den lille kirkesal. Der kom pengegaver, der kom alterdug, lysekrone og døbefond. Så sprang man ud i byggeriet i 1915. Det kneb noget med pengene. Grunden var skænket. Kirkefondet havde givet de 10.000 kr., pastor Johannes Møller, Odense, havde givet de 10.000 kr. Men bygningen, som man havde regnet med kunne opføres for 10.—15.000 kr., kom til at koste 39.300 kr. Sognet havde hidtil skaffet 1/10. Indsamlingen blandt Danmarks præster havde indbragt 27.000 kr.

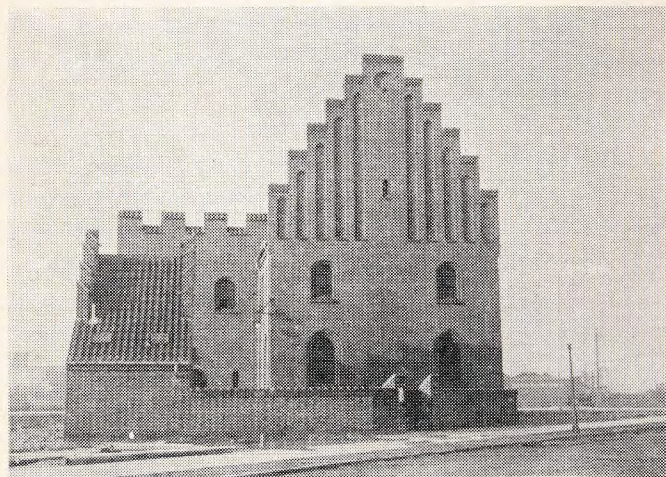
En solrig 5. april 1915 lagdes grundsten til menighedshus og kirkesal af biskop Ostenfeldt, der talte ud fra Tim. 2, 19.

Over grundstenen, en kampesten fundet i grunden, er muret et kors af mursten hentet fra Nikolai kirke, kirken hvor Hans Tausen prædikede her i hovedstaden. Pastor Quistgaard udtalte ved denne lejlighed: „Måtte beboerne her ude ret skønne på den gave, som et kirkehus er til os.“

Bygningen voksede. Det virker altid opmuntrende på bidragydere at se arbejdet skride frem. Og da bygningen dengang lå ganske frit på en åben mark, var det let at følge arbejdet. Der var en del formaliteter at overvinde, blandt andet med hensyn til præste- og klokkerpenge overfor det gamle sogn, men den 10. oktober 1915 oprandt den højtidelige dag, da Islands Brygge fik sin kirkesal. Menighedshuset havde kostet uden grund 42.000 kr., heraf havde sognet givet 12.000 kr. og præsteindsamlingen 30.000 kr., i dette indbefattet en gave nr. 2 på 10.000 kr. fra pastor Johannes Møller. 1. januar 1916 skete den endelige sogneudskillelse. Man får et lille indtryk af tidens ånd, når man i Kraks tidstavle læser: „Udtrykket Gullasch om krigsspekulanter vinder hævd. — Hans Tausens kirke

Grundstensnedlæggelse 5. april 1915

Menighedshus med kirkesal. 1915—1924

indvies den 10. oktober. Hovedskibet indvies dog først den 30. november 1924“. Efter indvielsen afspejler protokollen for det frivillige menighedsråd, dannet den 26. august 1915, enkelte småmangler, der må afhjælpes. „Det trækker alt for meget, hvor organisten sidder. Børnene morer sig med at kure ned ad gelænderet på en udvendig brandtrappe, der må sættes knopper på gelænderet“. Endelig beordrer provst Fenger gardiner sat op i kirkesalen „på det at mennesker fra gaden ikke skal kunne se præstens fagter“.

Det kirkelige arbejde havde været i gang allerede fra 1913, men nu flyttedes det fra børnehaven over i menighedshuset. Gennem de mange år har arbejdet både for voksne og unge været knyttet til menighedshuset under vekslende former. — Der har været menighetsmøder og bibeltimer, oplysende foredrag og sidst karrémøder. Blå Kors så tidligt dagens lys herude. Østerlandsmissionen fik sin faste og trofaste kreds. Søndagsskolen har gennem de mange år samlet de 5—14-årige vinteren igennem. Med hensyn til ungdomsarbejdet har der været mange og forskelligartede former, der til sidst samledes under en fællesnævner Hans Tausens ungdomsforening. Det har hele tiden været ønsket under de vekslende former at nå ud til det størst mulige antal af unge på Islands Brygge. Et kapitel for sig var husflidsarbejdet med drengene fra husvildeafdelingen, da den eksisterede, og de mange festlige dage i Paradislejren, de gamle officersbarakker der velvilligst var os overladt af militæret, indtil de blev taget af tyskerne og nu revet ned. Hvor var der herligt ude ved Vestfronten. Det var pigeafdelingen, Hans Tausens trop, børnehaven og de gamle, der nød godt af den tid. En lille del af herligheden er stadig overladt K.F.U.M. spejderne. K.F.U.K. spejderne kom som den sidste gren af Hans Tausens ungdomsforening. Syaftnerne for de mindre piger er vel det, der uforandret har holdt sig gennem årene, kun afbrudt af mørklægnings-tiden, hvor det af gode grunde blev umuliggjort.

Menighedsbørnehaven indviedes 1923 og har siden da haft frøken Emborg som leder.

En syforening arbejdede med at sy tøj til mindrebemidlede børn i sognet, indtil krigen lagde hindringer i vejen. Der uddeltes tøj ved sommertid og jul. Et særlig afsnit i menighedens historie er menigheds- og sygepleje, i hvilket Søster Anny har været den, der har båret dagens slid og møje, men også været menighedens hjertevarme repræsentant i tusinder af hjem. Fra dette arbejde udsprang også Gamlemoderne, der begyndte med et besøg af 30 gamle mennesker og nu tæller 100—125. 1942 åbnedes Børneplejestationen i Hans Tausens kirke.

Men over alt det forgrenede menighedsarbejde i sognet har gudstjenesterne altid stået som det, der skulle samle de forskellige medlemmer og medarbejdere i sognet.

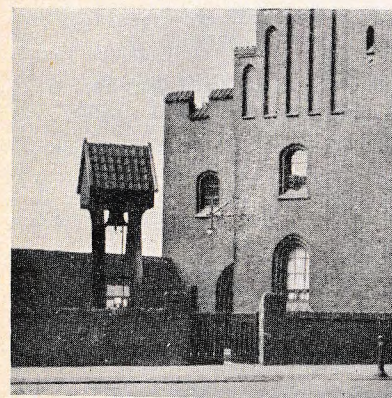
Det var derfor naturligt, at man længtes efter at nå så vidt, at man kunne tage fat på at bygge den egentlige kirke. Tårnet havde man så småt tænkt at bygge, da menighedshuset opførtes, men pengene havde været for små. Først et år efter menighedshusets indvielse nåede man så langt, at man kunne erhverve en kirkeklokke. Store Bededag den 3. maj 1917 ringede klokken, ophængt i sin klokkestabel uden for kirken, for første gang. Efter den glædelige begivenhed samledes man i menighedshuset til te og varme hveder. Nu trak man vejret lidt. Men i det frivillige menighedsråds 31. møde den 18. november 1918 står som punkt 3 på dagsordenen: „Nu mener pastor Quistgaard, vi må tage fat på den store indsamling til kirkens fuldførelse“.

Ved samme møde omtaltes for første gang den fare, der var ved at dukke op, at der ville blive høj fabriksbebyggelse lige klods op ad kirken. Denne ængstelse førte til, at man den 14. marts 1919 købte den grund, der omgav kirken, og den 13. april året efter dannedes Hans Tausens Kirkes Hjælpekrede, hvis formål var at sikre kirkens omgivelser og virke med til kirkens forskønnelse.

Man drømte en tid om på grunden at bygge præstebolig, børnehave, vuggestue, diakonissebolig og meget andet. Der kom til at ligge de små butikker i Halfdansgade og garagerne i Snorresgade. Skønt man i starten ikke havde een øre at købe for, var betingelserne så gode, at man i 1949 ejede en gældfri grund, samtidig med at en række forbedringer i kirken skyldtes hjælpekredeets virksomhed.

Kirkeindsamlingen var startet påny. Den gik fremad, men langsomt. Januar 1920 var man nået op på 21.000 kr. De anbragtes i F.D.B., der lovede at give 6 %. Pastor Quistgaard var ved at køre træt, Kerteminde valgmenighed søgte at lokke ham derover. Indtrængende opfordringer fik pastor Quistgaard til at blive. Det var jo alligevel hans store drøm at se den egentlige kirke rejse sig.

Det blev en sejr og udholdende kamp at skaffe de fornødne midler. Dengang man projekterede kirken, regnede man med 100.000 kr., nu ville den koste 180.000 kr. Der var opråb til sognet om, at 1000 mennesker ville give 25 kr. i løbet af to år. „Pastor Quistgaard har henvendt sig til 42 rigmænd på Bryggen — resultat 500 kr.“ siger menighedsprotokollen. Nej, stærkt gik det ikke.

Arkitekternes tegninger havde gentagne gange været udarbejdet og omarbejdet. Endelig den 20. marts 1920 forelå de tegninger, man med enkelte småændringer skulle bygge efter. Kirkens bygmester, muremester Harald Petersen, begyndte på fundamenteringen, den fuldførtes i oktober 1922. Stiftsprovst Henry Ussing, en efterkommer af Hans Tausen, foretog grundstensnedlæggelsen den 27. maj 1923.

I grundstensdokumentet står der blandt andet: „Den 1. januar 1919 begyndte en sogneindsamling for at rejse den større Hans Tausens kirke, og det kan ventes, at sognets beboere skaffer 125.000 kr. til veje af de ca. 175.000 kr., som kirken (uden tårn) vil koste. Bidragene fra sognet er kommet fra mange hundrede mennesker; på denne vis har sognefolkene været med til at bære sten til sognets kirke. Til kirkens fuldførelse yder desuden det københavnske kirkefond, Hans Tausens efterkommere og Danmarks præster bidrag.

Kirkens arkitekter er Frederik Appel og Kresten Gording. Hoved-entreprenøren er murermester Harald Petersen, kirkens værge.

Kirkens præster er sognepræst Axel Quistgaard og kaldskapellan Hans Karl Hein.

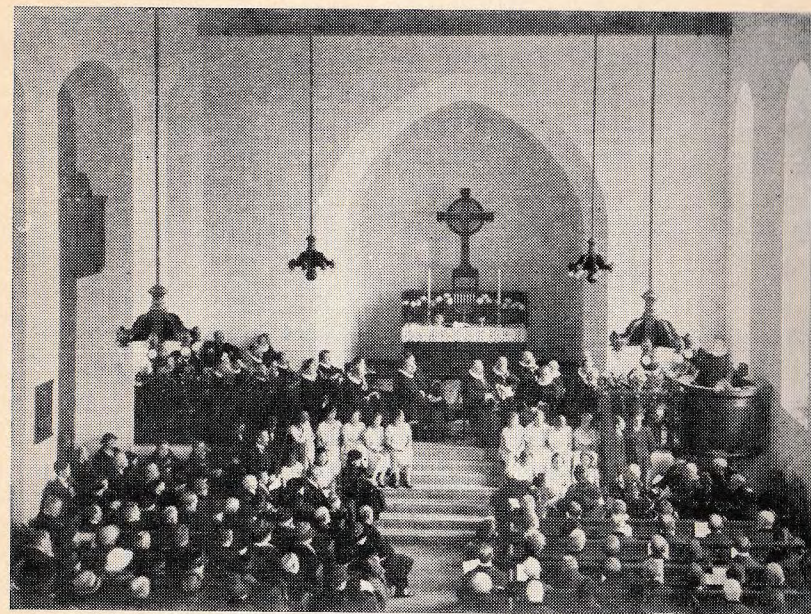
Vi bygger den kirke til Guds ære.

Vi bygger den, for at evangeliet om vor korsfæstede og opstandne Herre og Frelser bedre må nå ud i dette store sogn.

Vi bygger med tak til barmhjertighedens Fader og al trøstens Gud, der gav sin menighed rige dage under trange kår i det lave kirkehus, som vi nu skal forlade.“

Den store kirkebygning rejste sig. Mange penge var indsamlet, 110.000 kr. fra selve sognet. Dog fortæller forhandlingsprotokollen, hvorledes man må renoncere. Tårnet kom ikke med, alter, bænke og lysekroner blev ikke helt, som man først havde tænkt sig. Men lykkelig var man for det smukke kirkerum, da det af biskop Ostenfeldt blev indviet 1. søndag i advent den 30. november 1924.

Gældfri var kirken endnu ikke helt. Man følger den utrættelige stræben de næste tre år for at få gælden bort. Det var lykkedes i januar 1927, da pastor Quistgaard i juni samme år drog til Fjellstrup i Sønderjylland, den del af Danmark hans hjerte hang ved. Efter sin afsked den 19. juni 1927 skrev han blandt andet: „Når jeg nu tager afsked med den menighed, hvor jeg har tjent i 14 år,

Kirkens indvielse den 30. marts 1924

er det med en inderlig tak for kærlighed og trofast samarbejde, der er vist min hustru og mig.

En lykkeligere præstegerning end den, jeg her har øvet, ventede jeg ikke at opleve. Det var drøjt og strengt næsten hele tiden, kræfterne er sat til, og nerverne er tyndslidte — det er derfor, jeg var nødt til at rejse — men det bedste her i livet er ikke at have det godt, men at have hænderne fulde af arbejde og så dog af og til se, at der er noget, der lykkes.

Vel tornestrø't var stien somme steder, men rosenblødt, som sorgen er med glæder. Der har ikke været een dag i disse mange år uden solstrejf ind over stien, og hver dag har jeg sagt Gud tak, fordi han vil bruge mig her.

Hvad er det, der gør en gerning i et nybyggerkvarter i København så tiltrækkende?

Det er det tjenersind og offersind, som slår en i møde. Man laster ofte københavnernes — og der er jo meget at sige dem på — men får man dem først med, så er der ingen grænser for, hvad man kan få dem til.

Måtte tjenersind, kærlighed og indbyrdes tillid bevares i menigheden på Islands Brygge.“

Pastor Johannes Fog-Petersen blev den nye sognepræst, der indsattes den 28. august 1927. Valget havde voldt nogle vanskeligheder, da en kreds af 2000 sogneboere havde anmodet menighedsrådet om at indstille den residerende kapellan Johannes Fog, der den 11. december samme år holdt afskedsprædiken i Hans Tausens kirke. Som pastor Fogs afløser indsattes den 19. marts 1919 Fritz Lerche.

I april 1929 skete der en for Hans Tausens kirke stor forandring. Efter overenskomst mellem kirkeministeriet og det københavnske kirkefond kunne kirker, bygget af kirkefondet, overgå til selveje, såfremt den lokale menighed selv havde skaffet halvdelen af kirkens byggesum. Kun tre kirker opfyldte disse betingelser, blandt disse var Hans Tausens kirke. Menighedsrådet besluttede at gøre brug af denne ret, så Hans Tausens kirke med hensyn til ejendomsforhold og tilskudsberettigelse blev ligestillet med den store del af Danmarks øvrige kirker.

Fra kirkeministeriets side krævedes dog, at menigheden, inden kirken kunne blive selvejende, skulle fremskaffe et vedligeholdelses- og driftsfond, svarende til 10 % af kirkens byggesum. Hans Tausens kirkes hjælpefond trådte til, idet man lod læse en deklaration på grunden, således at der årligt til kirkens drift skal indbetales 1040 kr. Denne forpligtelse kan kun hæves, ved at der til stiftsmidlerne indbetales 26.000 kr.

Kirken var nu selvejende. Kirkens smukke orgel var blevet udvidet fra 10 til 15 stemmer, men tårnet manglede fremdeles. Ganske stilfærdigt var der begyndt at komme gaver til tårnbyggeriet, man begyndte så småt i maj 1929 at tale om indsamling. Det var dog først i april 1931, at den residerende kapellan, hvem opgaven var lagt hen til, fremlagde planerne om tårnindsamlingen. Man sendte brevkort ud og bad, om man ville tegne sig for årsbidrag. En stor opmuntring var det, da en postanvisning kom med en gave på 1000 kr. fra Oluf med flere. — Der blev påny præsteskitte i sognet.

Pastor Johannes Fog-Petersen blev kaldet til stiftsprovst i Odense, og den 7. februar 1932 indsattes Fritz Lerche som kirkens sognepræst. I den fra da forløbne periode har en række residerende kapellaner afløst hinanden. Niels Hansen, Sinding-Jensen, Ingvar Jensen og nu Peter Fenger. Vi har lykkeligvis lov til at sige, at der i de forløbne år har været et godt og værdifuldt samarbejde mellem præsterne ved Hans Tausens kirke. Præsternes forkyndelser har været lige så vidt forskellige, som vi mennesker nu er, så forskellig, at man skulle synes, at de mest forskelligartede mennesker skulle have fundet plads i Hans Tausens kirke. Men altid var det Jesus Kristus, vor opstandne Frelser, der var midtpunktet for den for-

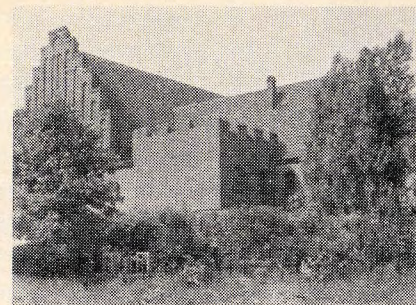

kyndelse, der har lydt gennem de ni år i den lille kirkesal og de fem og tyve i den store kirke.

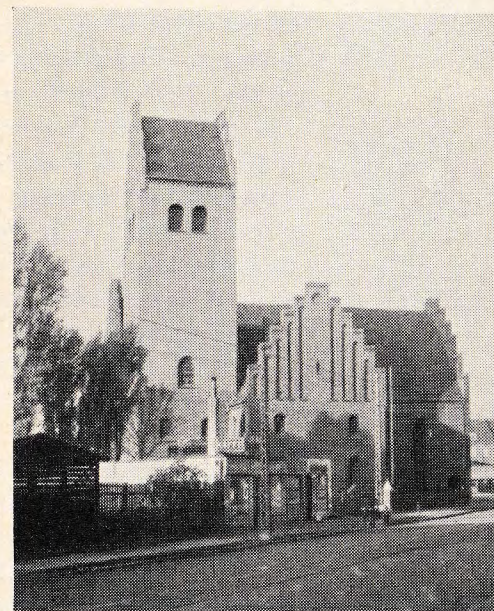
Tårnindsamlingen skred fremad, ikke med kæmpeskridt, men fremad. Nogle nydelige små tårnbøsser — trykning og kartoner var skænket af bogtrykker Hertz — medens bladuddelere og andre elskelige mennesker sad og klæbede bøsserne sammen — blev modtaget i 1200 af sognets hjem og gav indsamlingen en tak opad. En enkelt bøsse indeholdt to femhundredekronesedler.

Men nu begyndte det at haste. Reformationsjubilæet nærmede sig, og mange syntes, det var rimeligt, at den kirke, der bar Hans Tausens navn, også blev færdigbygget. 18.000 kr. var indsamlet, den sum, man oprindeligt havde ment, tårnet kunne bygges for. Det sidste overslag viste imidlertid, at summen ville blive 40.000 kr. Man var næsten ved at tabe modet.

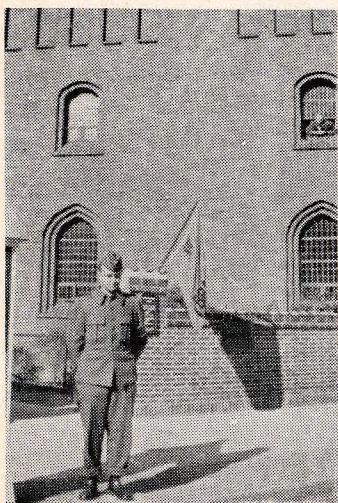
Så skete det ejendommelige, der påny fik sat gang i sagerne. En lille beskeden artikel af Aage Falk Hansen havde slået til lyd for det rigtige i tanken — Hans Tausens kirke færdig i 1936. Artiklen blev læst i Monaco. En skønne dag kom der et brev fra konsul Geo Jorck. Ved flere lejligheder havde konsul Jorck i det skjulte vist sin interesse for danske kirker, nu fandt han det helt rigtigt, at den kirke, der bar Hans Tausens navn, skulle fuldendes i reformationsåret. Brevet meddelte, at tusinde kroner var stillet til rådighed for indsamlingen og 4000 ville følge, hvis byggeriet kom i gang i 1936. Den eneste betingelse for gaven — dengang — var anonymitet. Senere skænkede konsul Jorcks hustru os den store kirkeklokke, og vi modtog løfte om, at en eventuel gæld på indtil 2000 kr. ville blive dækket, hvis tårn og klokker derved kunne blive gældfri. Så rejste tårnet sig, og det var en stor glæde, da Hans Tausens kirkes tre dejlige klokker tonede ud over sognet den 1. november 1936 og kunne kalde sognets beboere til en fuldendt og gældfri kirke.

Kirken 1924—1936

Den fuldendte kirke. 1. november 1936

C.B. brandvagt

Når man sådan prøver at skitsere sit sogns historie, kan man ikke lade være at tænke på de fem strenge år under besættelsen. Der var mænd, der faldt i modstandskampen. Vi var ganske stærkt berørt af begivenhederne den 2. oktober 1943, da jøderne blev fængslet. Der var også gode folk fra Islands Brygge, der måtte gøre den bitre tur til Theresienstadt, og endnu flere måtte forlade hus og hjem for at søge tilflugt på den anden side af sundet. Mange af vore hjem blev ramte, da fjenden internerede vort politi den 19. september 1944. Det var smerteligt fra sin altan at se fjendens storm på

politigården. En del af vore politifolk måtte til de forskellige koncentrationslejre i Tyskland. Langebro blev sprængt i luften, og tyskerne skød som rasende i de mennesketomme gader. Schalburgtaget af Bogtrykkergaarden, og sabotage af enkelte reparationsværksteder huskes. Den opblussen af gensidig hjælpsomhed, som generalstrejken fremkaldte, var et af de gode minder.

Men det, der stærkest gjorde indtryk i sognet, var vel nok den 27. januar 1943, da bomberne faldt. Man var fra allieret side ude efter B. & W.

Ved et uheld, som det desværre også senere skete ved Shellhusets bombning, forfejlede en af maskinerne sit mål, og fire 250 kg bomber havnede på Islands Brygge. Tre lå i Gunløsgade, een i Njalsgade. Karréerne blev med det samme evakuerede, i biografen, i Fællesforeningen, i enkelte andre fabrikker, men også i kirken strømmede folk ind for at få husly. Det blev en lang og bevæget

nat. To af bomberne eksploderede inden tolv timer. Den i Gunløsgade 4 og den midt i Njalsgade. Først nogle dage efter, da man forsøgte at fjerne bomberne i Gunløsgade 5, eksploderede den ene. Det gjorde et vældigt og uhyggeligt indtryk på alle, der oplevede denne sidste eksplosion, og som så ambulancerne, der med motorerne i gang havde holdt ved Langebro, suse ad den mennesketomme Islands Brygge. Hvor mange var nu dræbte? Lykkeligvis ingen. Men bombeangrebet havde ramt over hundrede hjem i sognet. Krigens ødelæggelse var rykket os nærmere.

Igen viste det danske folks sammenhold sig. En bryggeboer, der var sluppet heldigt fra bombardementet, sendte mig en 500-krone seddel. En journalist fortalte om det, og snart begyndte pengene at strømme ind, dels direkte, men mest gennem dagbladet Børsen. En lille komité bestående af en af de bomberamte og kirkens præster foretog fordelingen af de indkomne midler efter ganske bestemte retningslinier. 35.849 kr., uddelt til 117 familier, kunne der til slut aflægges regnskab for. Hertil kom, at Kristeligt Dagblad havde foranstaltet en indsamling af nyttegenstande. På det tidspunkt var det allerede vanskeligt at få linned. Det var overordentlig smukke ting, en kreds af sognets damer kunne få lov at fordele blandt de skadelidte. F.D.B. havde beredvilligt givet os lagerrum for alt, hvad vi fik af dyner, lagner, møbler, husgeråd m. m.

Bomben fra nr. 5

Ser man tilbage på de 9 + 25 år, der har været sogn på Islands Brygge, ja så mindes man måske nok, at den første maskinskrevne årsberetning, pastor Quistgaard udsendte i 1914, begyndte med verslinien „Føragter ej de ringe dage“. Det kan til tider godt synes, at det er hård jord at pløje på det opfyldte terræn. Det har vel heller ikke altid været forstået, når præsterne gerne ville forsøge at lægge arbejdet så bredt an, som muligt, gerne prøve som Paulus, at blive grækerne en græker og jøderne en jøde, for at vinde nogle. En stor opmuntring har der altid været for præsterne ved Hans Tausens kirke, i den kreds af meget trofaste, der gennem de mange år, enkelte helt fra de aller tidligste dage, har sluttet op om arbejdet her ude og ikke mindst, trofast har sluttet op om kirkens gudstjenester; den flok, som fandt det dybeste kristne fællesskab, når vi søndag efter søndag samledes om døbefond og nadverbord.

Fritz Lerche.

Altartavlen af Chr. Slettebo

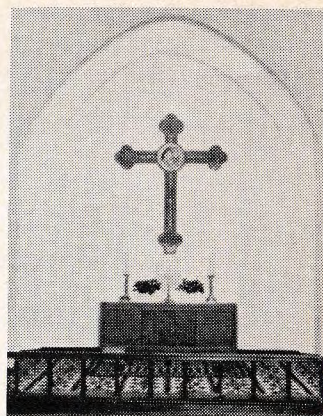
SOGNESTATISTIK FOR ISLANDS BRYGGES SOGN 1916-1948

År	Fødte	Døbte	Konfir- merede	Viede par	Døde	Alter- gæster
1916	298	341	57	49	73	865
1917	308	335	79	53	79	1212
1918	270	301	81	45	87	1217
1919	251	280	93	64	89	1478
1920	236	244	102	63	103	1472
1921	259	340	102	60	92	1372
1922	230	258	107	65	88	1312
1923	214	221	108	46	83	1410
1924	187	192	129	36	76	1594
1925	177	203	150	23	82	1683
1926	174	196	166	29	101	1923
1927	152	198	153	37	102	1937
1928	173	215	182	31	86	1948
1929	144	182	172	47	78	1891
1930	156	212	196	31	94	1787
1931	122	205	183	42	114	2108
1932	112	184	172	35	88	1700
1933	89	147	150	42	72	1589
1934	86	135	178	44	81	1340
1935	94	160	166	54	105	1304
1936	87	128	138	40	88	1354
1937	85	172	133	44	76	1427
1938	74	168	115	53	75	1438
1939	76	141	136	49	59	1470
1940	74	154	132	50	67	1582
1941	51	163	136	43	59	1586
1942	41	174	152	48	80	2045
1943	45	158	129	67	77	2122
1944	36	168	131	59	84	2002
1945	33	177	121	50	91	2228
1946	33	204	130	45	107	2079
1947	38	172	118	56	76	2063
1948	40	150	116	72	68	1705
	4445	6678	4413	1572	2780	54.243

KIRKENS LØSØRE

Alteret

Den barmhjertige samaritan af billedhugger Chr. Slettebo fra Odense var det samlende motiv over alteret i kirkesalen 1915. Pastor Quistgaard havde set motivet udført i mindre format hos Slettebo. Denne fortalte, at han engang under en gudstjeneste ligesom havde set kompositionen for sig og straks lavede den i ler. Nu påtog han sig uhyre billigt at udføre motivet i stort format i gips.

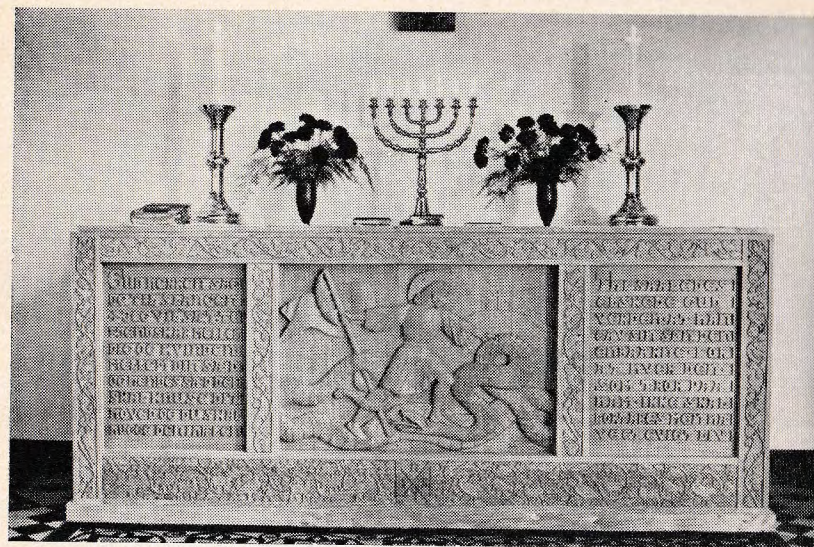
Kirkens alter 1940

Alterbord, prædikestol og bænke stammede alle fra den midlertidige Gethsemane kirke, kaldet „Stalden“.

Alterbordet i den egentlige kirke blev skænket af menigheden ved Ansgar kirke i Odense, da denne kirke fik sit alter fornyet. Man fandt, da alteret kom til Hans Tausens kirke, at korset burde hæves noget. Der blev sat et fodstykke på, med indskriften: „Du det ser, jeg har i sinde, rosenkrans om kors at vinde“.

„Det er fuldbragt“. Folmer Bonnén's smukke og særprægede korsfæstelsesbillede, skænket 1916 af kaffehandler Linnet, fik 1929 sin plads i koret.

1934 1. søndag i advent ophængtes på korets endevæg det nye kors, hvis midterparti er et Agnus Dei. Motivet er hentet fra et kalkmaleri i Spentrup kirke. De fire aposteltegn på korsarmene er skåret efter Claus Bergs krucifiks i Vindinge kirke. Korset er forarbejdet i dansk eg af graver L. Jørgensen. Træskærerarbejdet er udført af pastor Fritz Lerche, stafferingen af kunstmaler V.

Steensgaard. Kirkeværgen Harald Petersen bekostede snedkerarbejdet og stafferingen.

1940 den 6. oktober opstilledes det nye alterbord. Midterfyldningen er udført efter en pennetegning af Joachim Skovgaard. Borderne findes på en byzantinsk bispetol i Ravenna og bogstaverne er fra Valdemarernes segl.

Alterbordet bekostedes af kammerherre Christian Lerche, der sammen med sin søn sognepræst Fritz Lerche udførte træskærerarbejdet. Chr. L. skar sidefyldinger og border (600 arbejdstimer), F. L. midterfyldningerne (300 timer).

Alterdugene er skænket af frøkenerne Fanny og Helga Christensen, samt Hans Tausens slægt. Altertæppe og brudetæppe er tegnet af frøken Dagmar Olrik, syet af en kreds af damer i sognet og bekostet af frøken Nanna Hansen, der også har syet en væsentlig del af tæpperne.

De hellige kar

Alterkalk og kande tillige med disk og oblatæske er tegne- de af arkitekt Jen- sen Klint. Grosserer August Jensen og frue skænkede i året 1919 de hel- lige kar og sær- kalkene til kirken.

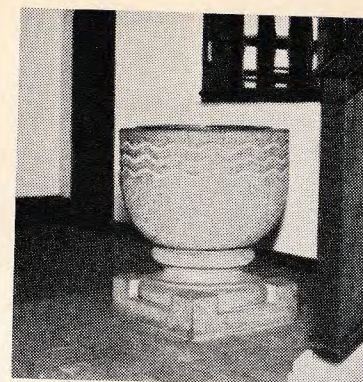

Alterstager og alterbøger

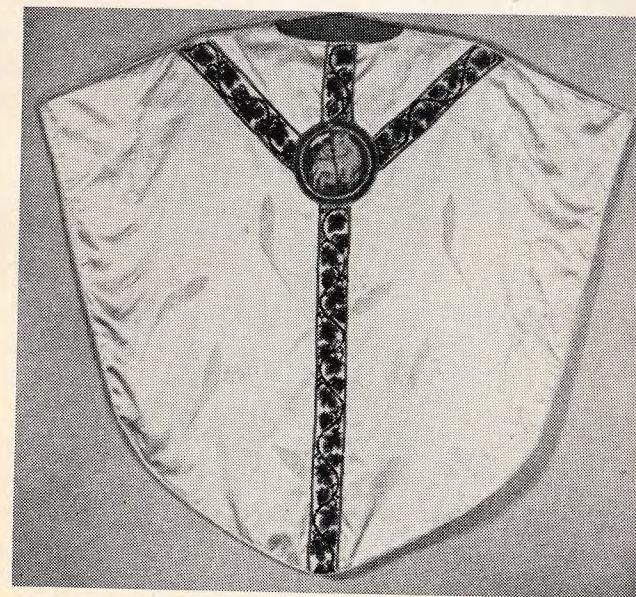
De to store malmstager er støbte af malmet fra en malmkrone. Omstøbningen er bekostet af søn- dagsskolen.

Grundtvigsstagen er skænket af kirkens første kasserer, direktør G. Madsen.

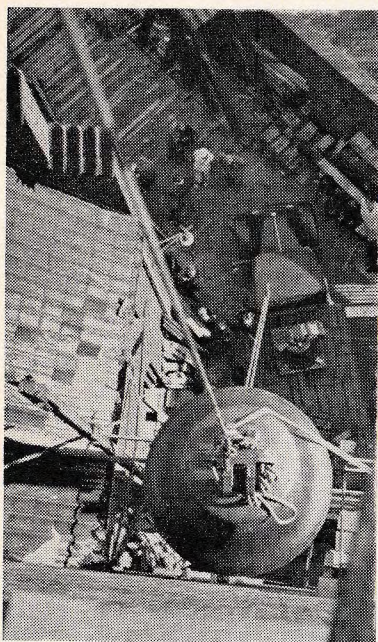
Alterbøgerne i rødt gedeskind er skænkede af konsulinde Else Banck. Indbindingen er foretaget af frk. Nora Andersen. Biblens sølvbeslag, der er afstøbninger efter gamle renæssancebeslag fra en salmebog fra 1670, er skæn- ket og forarbejdet af guldsmed Anker Christensen.

Døbefonden af bornholmsk granit er skænket af fiskehandler Jensen. Dåbsfadet af dreven messing er skænket af pastor K. Holmer

Messehagel af hvid silke, syet af fru fuldmægtig Palner, tegnet af sognepræst Fritz Lerche. Advent 1948

Den store klokke hejses op

Det var Store Bededags aften 1917, at kirkens mindste klokke blev indviet. Klokken var støbt af Severin van Aerschodt i Louvain i Belgien og var oprindelig bestemt til klokkespillet i Frederiksborg slotskirke. Den stemte ikke fuldt med de andre klokker og blev derfor solgt til Hans Tausens kirke. Så hang den fra 1917 til 1936 i klokkestablen uden for menighedshuset. Da de

to nye klokker ankom en lille uge før advent i 1936 og klokkerne, der var støbt af Brønderslev klokkestøberi, vel var ophængt, viste det sig, at den lille klokke varierede en brøkdæl af en tone med de to nye klokker. Organist Rung-Keller konstaterede det, og den lille klokke blev over hals og hoved sendt til Brønderslev for at blive slebet til, så den nøjagtigt stemte med de store klokker. Det lykkedes på få dage at få den tilbage, så alle tre klokker lød den 1. søndag i advent 1936.

Den lille klokke har tonen e. På klokkemalmet står: „Jeg signer hver tavle til stordåd at avle“.

Klokken bringes på plads i tårnet

Den mellemste klokke, der ligesom den største er støbt af Brønderslev klokkestøberi, har tonen h. Vægten er 505 kg. På klokken står der: „Kalder på gammel og på ung, mest dog på sjælen træt og tung“. Den store klokke har tonen gis. Dens vægt er 827 kg. Det var os meget om at gøre at få en stor klokke. Jo større klokken er, des dybere og skønnere er dens tone. Vi var meget taknemmelige, da konsulinde Jorck skænkede os denne klokke. Konsulindens navn står på klokken tillige med verselinien: „Giv mig Gud en salmetunge, så for dig jeg ret kan sjunge, højt og lydeligt“. På almindelige helligdage ringes der med de to store klokker. Ved særlige lejligheder, de store kirkehøjtider, konfirmationer og lignende blander den lille klokke sine toner i klokkeklangen. To gange om dagen på alle hverdage året rundt lyder kirkens klokker. Det er de gamle bedetimer, klokkerne skal minde os om. De skal sige det til os midt i al travlheden: „Gå ind i dit kammer og luk din dør og bed til din Fader, som er i det skjulte“.

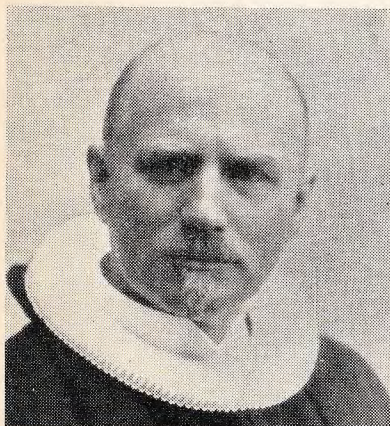
SOGNEPRÆSTER VED HANS TAUSENS KIRKE

Axel Wright Quistgaard
28. december 1915—19. maj 1927
Ordineret medhjælper ved
Christianskirken den 27. marts 1913

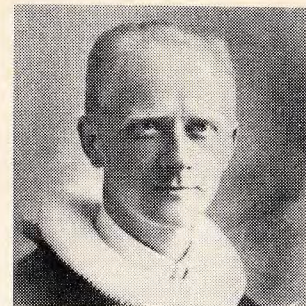
Johannes Fog-Petersen
28. august 1927—6. december 1931

Fritz Lerche
7. februar 1932—

KAPELLANER VED HANS TAUSENS KIRKE

¹
Gudmund Thomassen Sort
¹⁴/₁₀ 1914—¹²/₉ 1920

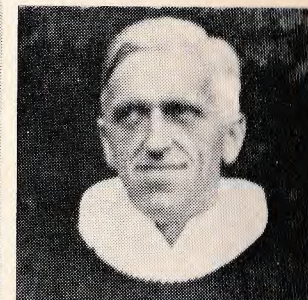
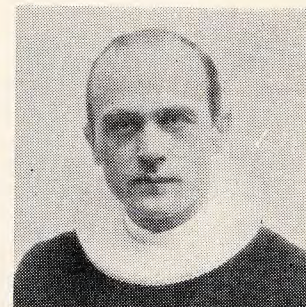
²
Hans Karl Hein
¹⁹/₉ 1920—⁸/₆ 1924

³
Johannes Fog
¹⁷/₈ 1924—¹¹/₁₂ 1927

⁴
Fritz Lerche
¹⁸/₃ 1928—⁷/₂ 1932

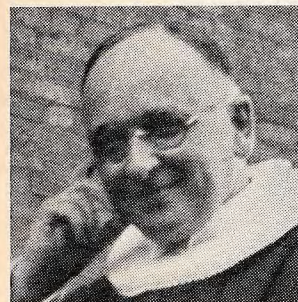
⁵
Niels Hansen
⁸/₅ 1932—²⁴/₁₀ 1937

⁶
Kaj Sinding-Jensen
²⁰/₂ 1938—³¹/₈ 1941

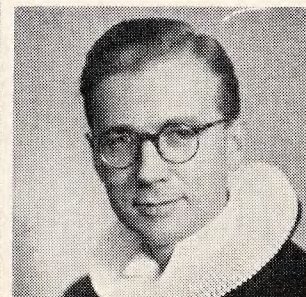

⁷
*Ingvar Johannes Andreas
Jensen*
²¹/₁₂ 1941—²/₁₁ 1947

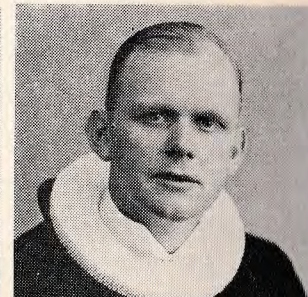
⁸
*Peter Johannes Ferdinand
Fenger*
²⁹/₃ 1948—

6

7

8

MEDARBEJDERE VED HANS TAUSENS KIRKE

Kordegne

A. Ejlertsen 1914—1927
Nilaus Larsen 1927—1946
Reimer Møllergaard 1946—

Gravere

A. Halkjær 1915—1916
O. Henriksen 1916—1919
N. Larsen 1919—1921
J. Christensen 1921—1922
Laurits Jørgensen 1922—

Organister

Alfred Strandquist 1915—1921
Margrethe Schou, født Laub-Hansen,
1921—1930
Valdemar Hansen 1930—1949

Kirkekoner

Marie Rasmussen 1924—1940
Tove Sehested Jensen 1940—1946
Marie Holm 1946—

Kirkeværger

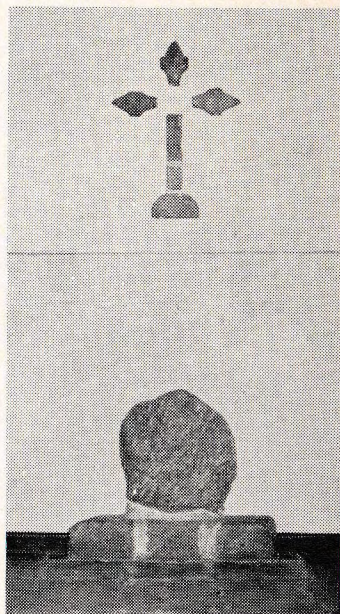
G. Madsen 1916—1920
Harald Petersen 1920—1939
Peter Aagaard 1939—1949

Menighedssygeplejersker

Søster Anny Rasmussen 1916—
Søster Anny har haft følgende
medarbejdere:
Søster Inge Eriksen
Kirsten Christensen
Helga Eriksen

Menighedsbørnehaveleder

Marie Emborg 1923—

HØJMESSEN I SØNDAG I ADVENT DEN 27. NOVEMBER 1949

PRÆLUDIUM

INDGANGSBØN

Vær velkommen, Herrens Aar,
og velkommen herhid!
Julenat, da vor Herre blev fød,
Da tændte sig Lyset i Mørkets Skød.
Velkommen Nytaar og velkommen her!

Vær velkommen, Herrens Aar,
og velkommen herhid!
Paaskemorgen, da Herren opstod,
Da Livstræet fæsted i Graven Rod.
Velkommen Nytaar og velkommen her!

Vær velkommen, Herrens Aar,
og velkommen herhid!
Pinsedag, da Guds Aand kom herved,
Da nedsteg Guds Kraft til vor Skrøbelighed.
Velkommen Nytaar og velkommen her!

Vær velkommen, Herrens Aar,
og velkommen herhid!
Herrens Aar med vor Guds Velbehag
Nu bringer os Glæde hver Herrens Dag.
Velkommen Nytaar og velkommen her!

KOLLEKT
EPISTEL
TROESBEKENDELSE

KANTATE

Teksten til korsang og solo af biskop Ludwigs
Musikken af organist P. S. Rung-Keller

Koret:

Vor Herre Jesus er Livets Lys
I Nattemørke og Taagegys;
Han skinner for dem, som i Mulmet er bange,
Han vejleder dem, som i Taage maa gaa,
Han lyser til Trøst for hver Dødens Fange
Og den, som ved Graven maa uhjulpet staa.

Det Lys er tændt i Guds eget Ord,
Det funkler ved Font og ved Nadverbord,
Det luer, naar Aanden med Kraft forkynder
I Evangeliets klare Ord
Guds Naades Raad for hver fattig Synder,
En Kraft til Frelse for hver, som tror.

Det Lys skal Guds Menighed bære frem
Til Lys og Haab i hvert Folkehjem,
Saa ud det kan skinne i Verden vide,
Og alle Sjæle maa se dets Skær,
Og Livet maa grønnes og gro med Blide
Og bære Frugt, som er Høsten værd.

Men tier Ordet i kristnes Mund,
Da slukkes Lyset i Hjertegrund,
Da breder sig Mulm, hvor Dag skulde lyse,
Da vildes i Taage den banede Vej,
Og sorgtunge Hjerter maa vinterligt fryse,
Og Trøst over Døden finder man ej.

Menigheden:

Som aldrig saa lang er nogen Dag,
At Aften jo er i Vente,
Saa haver det Lys og Solbjergslag,
Som Gud udi Kirken tændte;
Men immer det dages dog paa ny,
Hvor Hjerterne Morgen vente.

Solo:

Hans Tavsens sad i sit Munkebo,
Han fandt derinde slet ingen Ro;
Ham brændte i Hjertet et levende Budskab,
Som gjorde ham fro.

Ham brændte i Hjertet Guds eget Ord
Om Jesus Kristus, der kom til Jord
For Liv og Frelse at vinde til alle,
Som paa ham tror.

Han saa, hvor Nat over Hjerterne laa,
Saa vandred han ud til Guds fattige smaa
Og løfted sin Røst med det glade Budskab,
Han troede paa.

Og Folket samled sig der han kom,
Og Ordets Lys blev dem Lægedom,
Og glade Salmer paa Tonevinger
Fløj Landet om.

Slig blev Gudsløset i Stagen sat,
For alle i Huset det lyste brat,
Og Evangeliet kendtes atter
Som Kirkens Skat.

Menigheden:

Den signede Dag med Fryd vi ser
Af Havet til os opkomme!
Den lyse paa Himlen mer og mer
Os alle til Lyst og Fromme;
Det kendes paa os som Lysets Børn,
At Natten hun er nu omme.

Den signede Stund, den Midnatstid
Vor Herre han lod sig føde,
Da klared det op i Østerlid
Til dejligste Morgenrøde:
Da Lyset oprandt, som Jordens Bold
Skal lysne udi og gløde.

Om levende blev hvert Træ i Skov,
Og var saa hvert Blad en Tunge,
De kunde dog ej Guds Naades Lov
Med værdelig Røst udsjunge;
Thi evig nu skinner Livets Lys
For gamle og saa for unge.

Forgæves det er, med liden Magt
At ville mod Bjerg opspringe,
Men Ørnen er snild, han naar sin Agt,
Naar Vejret ham bær paa Vinge;
Og Lærken hun er en liden Fugl,
Kan lystig mod Sky sig svinge.

Med Sus og med Brus den stride Aa
Nedfuser fra Klippetinde,
Ej mæle saa lydt de Bække smaa
Men risle dog fort og rinde:
Saa frydelig sno de sig fra Eng
Op under de grønne Linde.

Saa takker vi Gud, vor Fader god,
Som Lærken i Morgenrøde,
For Dagen han os oprinde lod,
For Livet han gav af Døde,
Den signede Dag i Jesu Navn
Os alle vort Liv forsøde.

Nu sagtelig skrid, vor Højtidsdag,
Med Straaler i Krans om Tinde!
Hver Time til Herrens Velbehag
Som Bækkene smaa henrinde,
Til frydelig sig tilsidst de sno
Op under de grønne Linde.

Saa rejse vi til vort Fædreland,
Der ligger ej Dag i Dvale,
Der stander en Borg saa prud og grand
Med Gammen i gyldne Sale:
Saa frydelig der til evig Tid
Med Venner i Lys vi tale.

BISKOP, DR. THEOL. H. FUGLSANG-DAMGAARD

PRÆDIKER

„Blomstre som en Rosengård
Skal de øde Vange,
Blomstre i et Gyldenaar
Under Fuglesange,
Mødes skal i Straaledans
Libanons og Karmels Glans,
Sarons Yndigheder.

Ryste mer ej noget Knæ,
Ingens Hænder synke,
Skyde hvert udgaaet Træ,
Glatte sig hver Rynke,
Rejse sig det faldne Mod,
Rinde let uroligt Blod,
Frygt og Sorg forsvinde!

Herren kommer, Gud med os,
Troen paa ham bier,
Byde skal han Fjenden Trods,
Som sit Folks Befrier;
Alt betales paa eet Bræt:
Fjenden sker sin fulde Ret,
Folket dobbelt Naade.

Skæres for den sorte Stær
Skal da Øjne mange,
Døve Øren, fjern og nær,
Høre Frydesange,
Som en Hind da springer halt,
Stammer, som for maalløs gjaldt,
Løfter klart sin Stemme.“

Saa i Herrens Helligdom
Esaias spaade;
Tiden randt, og Dagen kom
Med Guds Lys og Naade,
Med den Guds og Davids Søn,
Som gør end, i Lys og Løn,
Paradis af Ørke.

Ære med vor høje Drot,
Med hans Aand tillige!
Sammen de gør alting godt
I vort Himmerige;
Døve, selv paa Gravsens Bred,
Øre faar at høre med,
Stummes Læber sjunge.

Højt bebude Gyldenaar
Glade Nytaarssange:
„Blomstre som en Rosengård
Skal de øde Vange,
Mødes skal i Straaledans
Libanons og Karmels Glans,
Sarons Yndigheder!“

FÆLLES AFLØSNING

Jesus, Livets Sol og Glæde,
Se, her er jeg nu til Stede!
Jesus, du al Naadens Kilde,
Hør, hvad jeg saa gerne vilde,
Se, jeg falder dig til Fode,
Giv, at mig til Gavn og Gode
Og dit Frelser-Navn til Ære
Jeg i Dag din Gæst maa være!

ALTERGANG

Vær, Jesus, da mit Liv, min Lyst,
Den skjulte Perle i mit Bryst!
Vær du min Trøst, vær du min Fred,
Vær du mit Lys, min Salighed!

KOLLEKT OG VELSIGNELSE

Tak for al din Fødsels Glæde,
Tak, o Jesus, for dit Ord,
Tak for Daabens hellig' Glæde
Tak for Naaden ved dit Bord,
Tak for Dødens bitre Ve,
Tak for din Opstandelse,
Tak for Himlen, du har inde,
Der skal jeg dig se og finde!

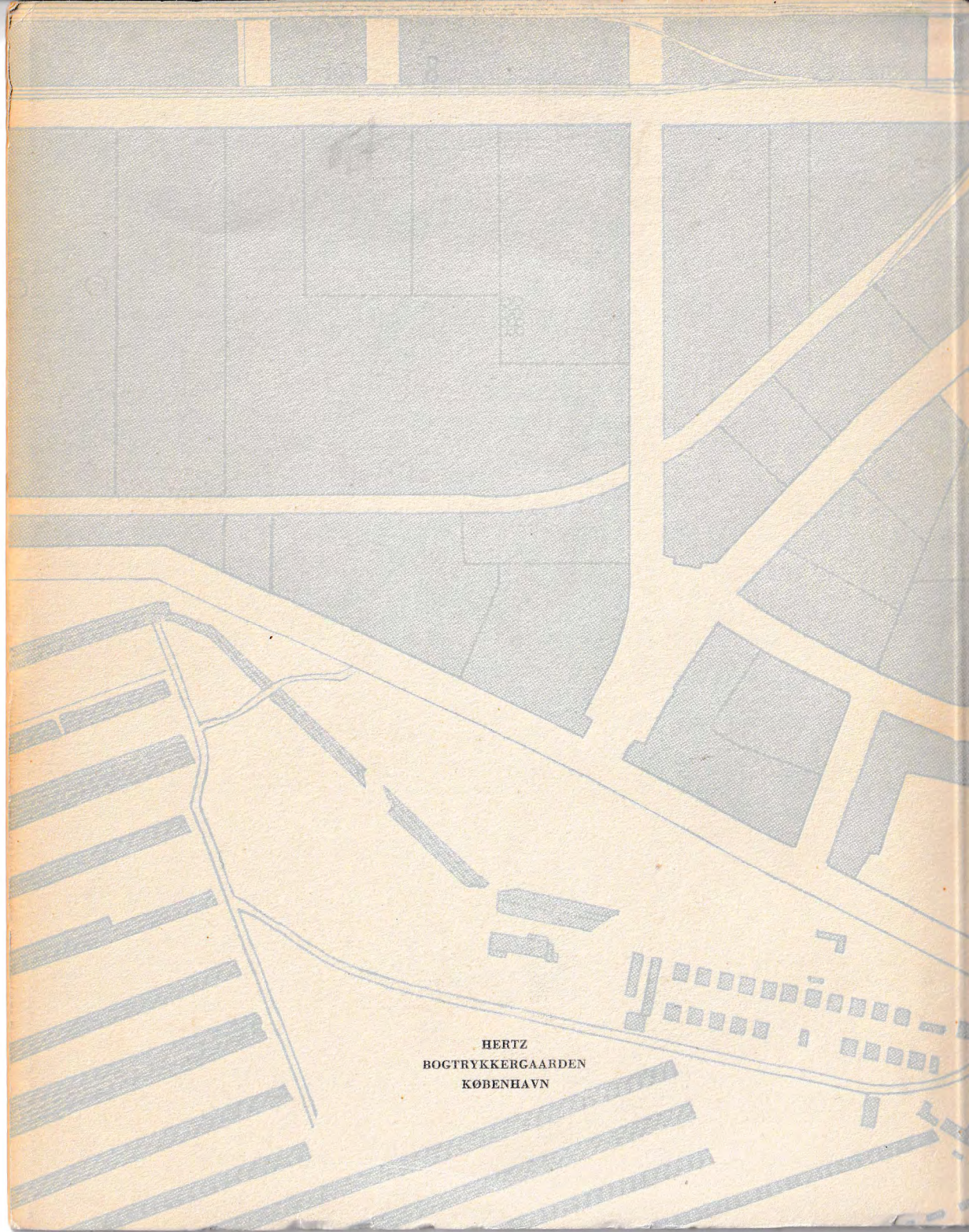

UDGANGSBØN

POSTLUDIUM

HERTZ
BOGTRYKKERGAARDEN
KØBENHAVN

HERTZ
BOGTRYKKERGAARDEN
KØBENHAVN